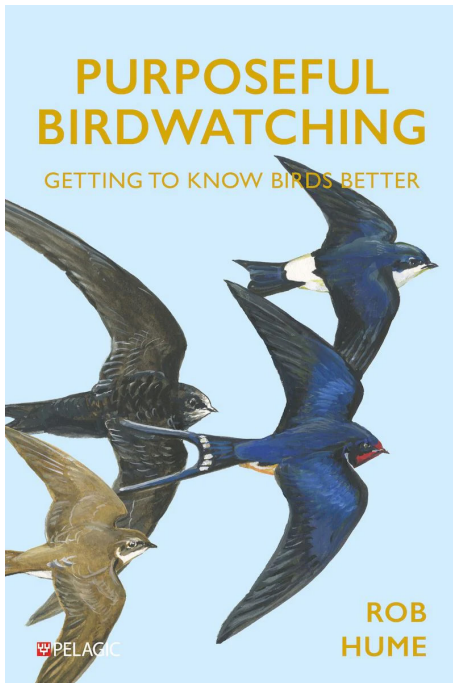

Hume R. 2024. Purposeful Birdwatching: Getting to Know Birds Better. Pelagic Publishing, London. ISBN 9781784274689

Piotr Tryjanowski

Katedra Zoologii, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Wojska Polskiego 71 C, 60-625 Poznań

Zjawisko amatorskich obserwacji ptaków, w krajach anglosaskich nazywane *birdwatchingiem*, po polsku coraz częściej nazywane ptasiarstwem, rozwija się dynamicznie i zyskuje coraz większą popularność. Ptasiarstwo dawniej służyło głównie dostarczaniu danych ornitologicznych, takich jak informacje o liczebności i rozmieszczeniu gatunków. Dziś jednak obserwacje ptaków to coś więcej niż tylko zbieranie danych naukowych – stało się sposobem spędzania wolnego czasu, hobby, terapią, a nawet stylem życia. Czy jednak to podejście do obserwacji ptaków można uczynić bardziej wartościowym i głębszym doświadczeniem? Na to pytanie stara się odpowiedzieć znany brytyjski ptasiarz, ale i człowiek przez dekady związany z ochroną ptaków, Rob Hume w swojej książce „Purposeful Birdwatching: Getting to Know Birds Better.” Autor, bazując na ponad pięćdziesięciu latach doświadczeń, zachęca do bardziej świadomego i refleksyjnego podejścia do ptasiarstwa. Hume

proponuje, aby ptasiarstwo nie było tylko liczeniem widzianych gatunków, ale także głęboką obserwacją ich biologii, zachowań, siedlisk i relacji z otoczeniem. To książka, która zachęca do zadawania pytań – nie tylko o cechy diagnostyczne ptaków, ale o elementy ich ekologii, a także do układania tych elementów w całościowy obraz świata przyrody. Na podstawie tak własnych przemyśleń, jak i pracy w RSPB (*The Royal Society for the Protection of Birds*) zwraca uwagę, że ptasiarstwo może stać się bardziej wartościowe, gdy podchodzi się do niego z odpowiednią ciekawością i zaangażowaniem. Obserwowanie pospolitych gatunków w różnych miejscach i porach roku, dostrzeganie subtelnych różnic w ich wyglądzie, sposobie lotu czy zachowaniu, może prowadzić do nieoczekiwanych odkryć. Przykładem takiego podejścia jest jego – ale podkreślę, że także i moja – fascynacja srokozsem (po angielsku mającym zresztą fantastyczną nazwę – Great Grey Shrike), gatunkiem, który dla wielu może wydawać się zwykły, ale którego Hume opisuje z pasją, wskazując na szczególne cechy i zachowania. Z jego perspektywy, nawet pospo-

lite ptaki kryją w sobie wiele tajemnic, które czekają na odkrycie. Podobnie opisuje lelka, jemioluszkę, czy mewy, choć tej ostatniej fascynacji zupełnie nie rozumiem.

Książka porusza także temat współczesnych wyzwań związanych z dokumentacją obserwacji. W dobie smartfonów i cyfrowych aparatów fotograficznych ptasiarstwo zyskało nowy wymiar – możliwe jest szybkie rejestrowanie rzadkich gatunków czy wyjątkowych zachowań. Hume przypomina jednak, że w przeszłości obserwacje były bardziej czasochłonne, co dawało więcej przestrzeni na dokładniejsze szkice terenowe. Dla autora szkice te mają wciąż szczególną wartość, gdyż mogą lepiej oddać charakterystyczne cechy ptaka niż zdjęcie. Jednym z największych atutów książki jest szeroki zakres tematów poruszanych przez Hume'a – od podstawowego sprzętu i metod, przez tajemnice obserwacji morskich, aż po specjalistyczne spostrzeżenia dotyczące rzadkich gatunków, takich jak trzmiełodaj czy jastrząb. Jego głęboka wiedza sprawia, że książka będzie interesująca zarówno dla nowicjuszy, którzy dopiero zaczynają swoją przygodę z ornitologią, jak i dla bardziej doświadczonych ptasiarzy, którzy mogą odnieść się do treści przez pryzmat własnych doświadczeń. W książce nie brak również elementów autobiograficznych, które dodają jej osobistego charakteru. Hume dzieli się wspomnieniami ze swoich wędrówek i obserwacji, które sięgają dzieciństwa. Opisy te przybliżają czytelnikom, jak emocjonalnie mogą być naładowane momenty obserwacji ptaków, takie jak spotkanie z łabędziami krzykliwymi czy dziećciołami zielonymi, które utkwiły w pamięci autora na lata. Tego rodzaju wspomnienia pokazują, że obserwacja ptaków to nie tylko liczby, ale także głębokie, osobiste przeżycia.

Podsumowując, „Purposeful Birdwatching: Getting to Know Birds Better” to książka, która wykracza poza standardowe przewodniki ornitologiczne. Stanowi zachętę do bardziej świadomego i pełnego refleksji podejścia do obserwacji ptaków, w którym liczy się nie tylko ilość widzianych gatunków, ale przede wszystkim zrozumienie ich miejsca w naturze oraz naszej relacji z przyrodą. Jest to książka warta pogłębionej lektury, zwłaszcza dla tych, którzy pragną poszerzyć swoje doświadczenia związane z ptasiarstwem i nadać im większy sens.